УДК 330.837:351.82
JEL E61, E69, H11, H61, F43
ORCID: 0000-0002-2748-0687
DOI
https://doi.org/10.17721/tppe.2022.44.13

Міняйло Олександр
к.е.н., доцент, декан
факультету економіки, менеджменту та
психології Державного торговельно-
економічного університету
вул. Кіото, 19, м. Київ, 02156, Україна

ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА СТИМУЛЮВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ

Проаналізовано основні теоретико-методологічні аспекти економічної політики держави у контексті стимулювання національної конкурентоспроможності. Розкрито особливості формування та розвитку економічної політики держави за умов новітніх глобальних змін. Створення конкурентоспроможної економіки є одним з засадничих пріоритетів реалізації системи національних інтересів України. З'ясовано, що саме високий рівень конкурентоспроможності національної економіки за умов глобалізації є необхідною умовою вирішення багатьох макроекономічних проблем. Методологічним підґрунтям аналізу національної конкурентоспроможності є інституційний підхід. Доведено, що національна конкурентоспроможність детермінується сукупністю чинників, здатних забезпечити пропозицію товарів і послуг на основі використання новітніх технологій. Поглиблено трактування національної конкурентоспроможності як категорії, яка характеризує стан відносин у країні, пов'язаних із забезпеченням умов стабільного підвищення ефективності національної економіки, адекватного змінам світової кон'юнктури та внутрішнього попиту на основі розкриття національних конкурентних переваг та досягнення встановлених макроекономічних параметрів. Зроблено висновок, що виважена державна політика покликана сприяти підвищенню національної конкурентоспроможності на основі врахування соціально-економічної збалансованості, суспільної ефективності та стратегічних макроекономічних цільових орієнтирів. З'ясовано, що для підвищення рівня національної конкурентоспроможності необхідно активно впроваджувати інноваційну модель розвитку економіки. Обґрунтовано вектори реалізації виваженої політики держави, покликаної сприяти національній конкурентоспроможності.

Ключові слова: *державна політика, національна конкурентоспроможність, макроекономічний вимір.*

Постановка проблеми. На глобальному рівні держави залучаються до новітніх форм партнерства, спільного пошуку рішень, продукування суспільних благ, удосконалення моделей глобального розподілу та доступу держав, які цих соціальних благ не мають. У контексті дослідження розвитку ефективної економічної політики необхідно звернути увагу на те, що всебічна та широкомасштабна глобалізація другої половини XX – початку XXI ст. значною мірою призвела до обмеження регулювальних функцій національних держав. Наслідками вказаних процесів стало те, що держави втратили можливості підвищення національної конкурентоспроможності. Унаслідок глибокої лібералізації національні уряди втрачають змогу

належного використання цілої низки важелів макроекономічного стимулювання національної конкурентоспроможності. При цьому національні держави доволі часто змушені узгоджувати власну економічну політику з інтересами багатонаціональних корпорацій, що неминуче викликає зниження рівня суверенності урядів при ухваленні рішень. Саме глобалізація обумовила незворотній процес деформування ринкових механізмів економічного розвитку на основі модифікації механізму конкуренції.

Дослідники спрямовують вектор аналізу на розкриття проблем формування ефективної моделі державної політики стимулювання конкурентоспроможності, розвиток інституційно-організаційного забезпечення цього процнсу, розбудову належної інфраструктури, покликаної спростити здійснення трансакцій, становлення організаційно-правових механізмів системи захисту власності. Відсутність чи недостатня адекватність розвитку більшості із названих складових механізму реалізації державної політики є суттєвим інституційним обмеженням для підвищення національної конкурентоспроможності.

Таким чином, за сучасних умов актуалізується дослідження ролі держави у процесах підвищення національної конкурентоспроможності у глобальному вимірі, оскільки зростає рівень взаємозалежності національних економік й відбувається суттєве ускладнення системи взаємозв'язків між ними. Для вирішення зазначених проблем необхідним є посилення ролі державної політики при формуванні стратегічного вектору розвитку економіки. Очевидно, що актуальним є питання вдалого, виваженого та гармонійного поєднання ринкового саморегулювання та механізму державного впливу на стимулювання національної конкурентоспроможності. Вказані виміри повинні взаємодіяти та доповнювати один одного. Водночас необхідним є пошук ідеального балансу між глибиною державного впливу на економічні процеси та ринковим саморегулювання та внутрішнім потенціалом підвищення конкурентоспроможності економіки. У такому разі відбувається зміщення інституційного балансу від ринкових сил і суб'єктів підприємництва у напрямі посилення ролі держави, якій відводиться визначальна роль у процесах підвищення національної конкурентоспроможності [1].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Систематизація глибинних зрушень у методологічному базисі теорії державної політики дає підстави стверджувати, що теоретична матриця дослідження ролі і місця держави у процесах стимулювання національної конкурентоспроможності перебуває на етапі активної трансформації її предметно-дослідницького поля. Оскільки сталий розвиток конкурентоспроможної національної економіки є неможливим поза соціумом, без широкого залучення широкого кола суб'єктів, то напрями подолання кризи державної політики слід шукати на засадах забезпечення суспільного консенсусу. У XXI ст. конкурентоспроможними будуть держави, здатні скористатися власним історичним досвідом і використати найбільш ефективні домінанти інших моделей для мобілізації ресурсів за допомогою гнучкої та адаптивної системи стратегічного планування, налагодження механізмів взаємодії з громадянським суспільством та інвестування у масштабні національні проєкти [2; 3; 4].

Предметне поле аналізу державної політики за умов постійної нестабільності протягом тривалого періоду формує напрями дослідницьких розвідок багатьох вчених. Американські економісти К. Райнгарт і К. Рогофф глибоко аналізують проблематику реалізації державної політики крізь призму виникнення світових фінансових криз [5]. Обґрунтовує думку про те, що докорінні соціально-економічні трансформації глобального масштабу змінюють місце і роль

держави за сучасних умов А. Гриценко. Дослідник аргументує, що процеси глобалізації стали причиною загострення суперечностей між інтересами багатонаціональних компаній, з одного боку, й інтересами національних урядів, – з іншого. При цьому стає цілком очевидно, що соціально-економічні процеси виходять за межі впливу національних держав, а багатонаціональні підприємства значною мірою визначають напрями суспільного розвитку загалом [6].

Розкриває особливості модифікації трисуб'єктної моделі «держава-ринок-глобалізація» на основі визначення їхнього взаємного впливу О. Шаров. Дослідник аналізує особливості впливу глобалізації на здійснення державою покладених на неї функцій. Вчений стверджує, що роль держави в економіці суттєво зростає на основі модернізації та вдосконалення її функцій. При цьому, на переконання науковця, політико-економічний розвиток потребує забезпечення сумлінної конкуренції на основі у проєктах державно-приватного партнерства під впливом інтернаціоналізації [7].

Колектив українських вчених у фундаментальній статті «Глобальна конкурентоспроможність національних економік» аналізує напрями поширення пандемії та особливості спричиненої цим економічної рецесії. Дослідники доходять висновку про те, що національні уряди були змушені по-новому підійти до трактування факторів зростання, продуктивності та інших чинників національної конкурентоспроможності [8]. Українські вчені Ю. Уманців та Д. Золіна глибоко аналізують макроекономічні складові формування та розвитку національної конкурентоспроможності. Науковці обґрунтовують положення про те, що лише на основі дієвої державної політики національна економіка здатна досягнути та утримувати належний рівень конкурентоспроможності [9].

Невирішені частини проблеми. На основі узагальнення широкого спектру джерел можна констатувати, що недостатньою мірою проаналізованою є проблематика активізації державної політики, спрямованої на підвищення національної конкурентоспроможності.

Метою статті є розкриття новітніх трендів державної політики сприяння національній конкурентоспроможності.

Матеріали і методи. Концептуально-методологічну основу дослідження сформували наукові праці зарубіжних та українських вчених з питань державної політики. У статті застосовано комплекс методів та підходів, що уможливили реалізацію системно-концептуальної та методологічної цілісності дослідження, серед яких діалектичний метод, синтезу та порівняння, інституційний підхід, метод узагальнень, єдності історичного та логічного підходів.

Результати дослідження. Теорія державної політики становить ядро сучасної концепції регулювання національної економіки і соціально-економічного розвитку суспільства. Сукупність завдань та інструментів регулювання починає діяти на практиці за умов наявності особливого передавального механізму, тобто способів впливу держави на економіку з урахуванням очікувань економічних агентів. Отже, логіка формування державної політики вимагає певної послідовності дій та використання інструментів. Можливості державної політики визначаються рівнем розвитку національної економіки. Для великомасштабної економіки завдання політики держави істотно ускладнюються, різні інструменти дії при цьому торкаються функціонування різноманітних сфер, впливаючи на їхній стан. У цьому зв'язку зростає необхідність формування новітньої парадигми державної політики підвищення національної конкурентоспроможності, що покликана гармонізувати інтереси всього суспільства, бути соціально спрямованою, сприяти

підвищенню загальної ефективності економіки, рівномірному розподілу результатів економічного зростання, стримувати майнове розшарування домашніх господарств. Теоретичні та прикладні цілі нового формату державної політики та її інструменти потребують належного наукового обґрунтування [10; 11].

Одночасно з глобальним трендом лібералізації, яка проводилася через політику національних держав та міжнародних інститутів щодо усунення інструментарію прямого впливу урядів та центральних банків на економіку, відбувалися процеси, що посилювали функціональну автономність економічних суб'єктів. Розширення свободи окремих економічних суб'єктів вийшло за межі інтеграційної здатності національних економік. Цей процес до певного часу залишався не надто поміченим, оскільки не суперечив ліберальним теоріям та наративам, водночас чітко проявився, коли зазначене розбалансування призвело до загострення глобальних кризових явищ й ліберальні пріоритети почали поступатися важелям активної державної політики [12].

Необхідно звернути увагу й на те, що важливими складниками інституційного механізму економічної безпеки держави є конкурентоспроможність національної економіки, а також ступінь гарантованості економічних свобод, гарантії права власності та додержання умов контрактів, структура зовнішніх кредитів та платіжного балансу країни. Інституційний аспект відображається у структурі національної економіки, рівні її відкритості, гарантіях економічних свобод, ефективністю захисту конкуренції та обмеження монополізму. Водночас поглиблюються суперечності між посиленням стійкості глобального ринку внаслідок перерозподілу ризиків між великою кількістю учасників і ризиком виникнення ланцюгової реакції на негативні імпульси [13].

На основі проведеного аналізу національну конкурентоспроможність можна визначити як сукупність притаманних економіці системних детермінант, здатних забезпечити пропозицію товарів і послуг, виготовлених за умов застосування новітніх технологій, вільного підприємництва та зростання доходів населення. Національна конкурентоспроможність виявляється також у здатності економіки посідати та утримувати стійкі позиції на певних сегментах глобального ринку завдяки значному економічному потенціалу, стабільному зростанню ВВП на інноваційних засадах, розвиненій системі ринкових інститутів, гнучкій моделі реагування на зміни світової кон'юнктури [9].

Здійснений аналіз дає також змогу трактувати національну конкурентоспроможність як детермінанту, котра відображає динаміку відносин у країні з приводу забезпечення умов стійкого підвищення ефективності суспільного виробництва, адекватного змінам світової кон'юнктури та внутрішнього попиту на основі найповнішого використання національних конкурентних переваг та досягнення вищих, аніж в інших країн, соціально-економічних параметрів. До того ж національна конкурентоспроможність як характеристика стану національного господарства розвивається у внутрішньому середовищі країни у процесі конкурентного змагання між суб'єктами економічних відносин. Стан національної конкурентоспроможності значною мірою визначається державною політикою, оскільки саме державі належить провідна роль у визначенні завдань та інструментів макроекономічної політики. Для забезпечення стійкого довгострокового економічного зростання також необхідний високий рівень конкурентоспроможності, який обумовлюється здатністю належним чином конкурувати з іншими країнами. На думку багатьох дослідників, однією з умов участі України у міжнародній економічній діяльності є оптимізація рівня відкритості економіки країни, а процес

такої оптимізації пов’язаний з визначенням міжнародного становища країн у різних рейтингових оцінках [9; 14].

Концепція глобальної конкурентоспроможності ґрунтується на системі, яка оцінює порівняльні переваги економіки країни за допомогою показників, які відображають вплив головних факторів на різні аспекти макро- та мікроекономічної діяльності. Україна представлена у рейтингах глобальної конкурентоспроможності Всесвітнього економічного форуму (World Economic Forum), рейтингу конкурентоспроможності Міжнародного інституту управлінського розвитку (Institute of Management Development) та рейтингу ведення бізнесу Світового банку «Doing Business» [9; 15; 16].

Індекс глобальної конкурентоспроможності є узагальненим показником конкурентоспроможності країн, що враховує макро- та мікроекономічні основи національної конкуренції. Цей Індекс складається зі 113 змінних, які детально описують конкурентоспроможність країн. Перелік змінних на дві третини утворюється результатами глобального опитування керівників компаній і на одну третину – з доступних джерел. Усі змінні відображають дванадцять факторів, які, своєю чергою, поділені на три основні групи (рис. 1).

Ефективність функціонування національної економіки детермінується її спроможністю адекватно й гнучко реагувати на виклики, що постають на кожному етапі її розвитку. За сучасних умов з особливою гостротою проявляються виклики, зумовлені динамічним поступом технологічного розвитку, посиленням конкуренції на світових ринках, необхідністю задоволення суспільних потреб, які постійно зростають, пошуку нових підходів до забезпечення ефективної комплементарності складових сталого розвитку, посиленням вимог до збалансованості національних інтересів з глобальними трендами. Держава покликана на основі структурних зрушень цілеспрямовано формувати інституційне підґрунтя для сприйняття економікою позитивних сигналів до комплексного підвищення конкурентоспроможності [12; 17].

Рис. 1. Складові індексу конкурентоспроможності за методологією Всесвітнього економічного форуму
Складено автором на основі: [15]

Економічні інститути передбачають встановлення статусу економічних суб'єктів, прийняття норм та правил їх діяльності, урахування особливостей сфери господарської діяльності, в якій вони взаємодіють. Встановлені державою норми та правила ґрунтуються на силі верховної влади, тому вони є обов'язковими для виконання всіма суб'єктами і виступають своєрідним засобом зовнішнього впливу на їх активність. На основі проведеного аналізу можна дійти висновку про те, що дієвість функцій держави формується лише у разі, якщо державна політика інтегрована у суспільну систему та ґрунтується на комплексному врахуванні особливостей розвитку національної економіки.

Уряди багатьох країн зосереджують щоразу більше уваги на пошуку оптимальних рішень щодо швидкого виведення економіки власних країн на суттєвий рівень конкурентоспроможності.

Одним з таких рішень є інвестиції в інфраструктуру, які є важливим джерелом формування робочих місць та стимулювання економічного зростання. Масштабні інфраструктурні проєкти вже неодноразово ставали прискорювачем виходу країн з криз. Функціонування економіки за умов воєнного стану потребує виваженої державної стратегії, в якій успішність реалізації рішень обумовлюється злагодженістю та системністю державної політики та її спрямованістю на конкретні показники глибинних трансформацій [18].

Проблематика стратегії і тактики відновлення національної економіки на засадах її модернізації передбачає формування конкурентоспроможного національного господарства з розвиненим промисловим сектором, здатного генерувати достатні обсяги доданої вартості та достатню кількість робочих місць. Інституційна спроможність державних органів також є важливим компонентом успішного впровадження заходів з післявоєнного відновлення. Інституційні реформи у системі державної політики мають бути продовженими та поглибленими (рис. 2).

Наслідки трансформації економічної системи України актуалізували питання вибору та обґрунтування напрямів її подальшого економічного розвитку. Багатоаспектність і масштабність цієї проблеми визначили необхідність комплексного її вивчення та обумовили різновекторність наукового пошуку. Доволі часто перебіг макроекономічних процесів в України не вкладаються у схеми відомих нині економічній науці моделей і концепцій. Для практичної реалізації державної стратегії розбудови національної економічної системи необхідні конкретизація пріоритетів, уточнення ресурсного забезпечення, відпрацювання механізмів здійснення економічної політики.

Украй актуальними питаннями розвитку економіки України є втрата її виробничого та трудового потенціалу. Саме тому створення високооплачуваних робочих місць спроможне зберегти заощадження домашніх господарств та трудовий потенціал країни. За нинішніх умов заощадження населення здебільшого зменшуються у зв'язку з втратою робочих місць та пов'язаного з цим скороченням поточних доходів, а ніж від підвищення цін. Тому формування пропозиції робочих місць дозволятиме підтримувати рівень поточних доходів громадян і запобігатиме скороченню їх заощаджень. З досвіду післявоєнної відбудови багатьох країн відомо, що неврахування проблеми активного створення робочих місць призвело до довгострокової стагнації виробничої активності та виникнення довгострокового безробіття [19].

Рис. 2. Державна політика стимулювання національної конкурентоспроможності
Джерело: складено автором на основі власних досліджень та узагальнень

Держава володіє доволі широким арсеналом інструментарію, спроможного стимулювати створення нових робочих місць з виникненням мультиплікативного ефекту на основі інвестування у проекти, що формують такі робочі місця у багатьох видах економічної діяльності. При цьому йдеться про державно-приватне партнерство, різноманітні форми державної допомоги суб'єктам підприємницької діяльності, державні гарантії за кредитами та компенсацію відсоткових ставок, державні закупівлі товарів та послуг, стимулювання імпортозаміщення та локалізацію виробництва, стимулювання конверсії виробництва, вирішення глобальних логістично-транспортних проблем [18; 19]. У цьому зв'язку питання відновлення промислових об'єктів на новітній платформі має стати засадничим пріоритетом економічної політики

підвищення національної конкурентоспроможності в Україні. Великі промислові підприємства створюють значну кількість робочих місць та генерують попит на супутні послуги, що підтримує підприємницьку ініціативу малого підприємництва. Відновлення української промисловості має відбуватися лише на основі її технологічного оновлення. У цілому забезпечення повноцінної роботи промислового сектору слід розглядати як один із ключових чинників стійкого розвитку національної економіки у повоєнний період. У цьому контексті якраз суттєву роль має відігравати державна політика, оскільки від правильно ухвалених управлінських рішень залежатиме вектор майбутнього розвитку всієї країни [19; 20].

До того ж для активізації інноваційного процесу необхідною є державна політика стимулювання інновацій та започаткування венчурного фінансування. Зростання ефективності використання ресурсного потенціалу економіки та започаткування виробництва з високим ступенем доданої вартості спроможні здійснити вагомий внесок у формування потужних виробничих кластерів національної економіки зі значною кількістю робочих місць, що дозволить розв'язати проблему зайнятості населення. Найбільш перспективними галузями української економіки, які здатні створити потужне економічне підґрунтя за умов технологічної модернізації є важке машинобудування, літієве та алюмінієве виробництво, фармацевтика, новітні нафтохімічні виробництва, вирощування та переробка органічної сільськогосподарської продукції.

З огляду на структуру української економіки важливо також, що підприємства аграрного сектора є достатньо конкурентоспроможними, й при цьому володіють потенціалом для істотного розширення виробничого потенціалу. Підвищення ступеня переробки аграрної сировини є одним з основних напрямів стратегічної модернізації аграрного сектора України та підвищення його конкурентоспроможності. Стратегія структурної перебудови економіки України повинна базуватися також й на активній цілеспрямованій державній політиці створення робочих місць і охоплювати такі напрями, як локалізація, імпортозаміщення, виробництво озброєнь, енергетична безпека, логістика та транспортна інфраструктура, фінансова санація підприємств стратегічного значення [18; 19; 20].

Висновки. Таким чином, на основі проведеного аналізу можна дійти висновків про те, що проблематика активізації ролі держави у процесах стимулюв ання національної конкурентоспроможності є актуальною дослідницькою проблемою. Значення і роль держави за умов ускладнення сучасних аспектів господарської діяльності, пов'язаних з глобальним виміром, визначається перш за все тим, що держава розглядається як суб'єкт, який забезпечує стійке функціонування національної економічної системи. Саме держава, виступаючи представником суспільства у цілому, визначає правила й норми функціонування та взаємодії економічних суб'єктів у межах певного господарського поля й здійснює контроль за їх дотриманням. Підґрунтям для реалізації виваженої політики держави має слугувати наукова інтерпретація стратегічних напрямів підвищення національної конкурентоспроможності й детермінація на цій основі концептуальних підходів та інструментарію їх досягнення. На основі здійсненого аналізу можна стверджувати про те, що національні уряди використовують широкий спектр заходів, спрямованих на підвищення національної конкурентоспроможності.

Перспективи подальших досліджень. Подальші дослідження проблем активізації ролі та місця держави у процесах підвищення національної конкурентоспроможності доцільно зосередити на обґрунтуванні напрямів реалізації державної політики за умов післявоєнного відновлення економіки.

Список використаних джерел

1. 1. Геєць В. Феномен нестабільності – виклик економічному розвитку. Київ: Академперіодика, 2020. 456 с.
2. 2. Strange R., Zucchella A. Industry 4.0, Global Value Chains and International Business. Multinational Business Review. 2017. Vol. 25. Issue 3. P. 174-184. doi.org/10.1108/ MBR-05-2017-0028
3. 3. Kotlyarevskyy Ya., Sokolovska A. Theoretical and Applied Aspects of the Development of Reform Institutions in Global and National Context. Science and Innovation. 2021. Vol. 17. №5. P. 3-19. DOI: 10.15407/scine17.05.003
4. 4. Пікетті Т. Капітал у XXI столітті; перекл. з англ. Н. Палій. Київ: Наш формат. 2016. 696 с.
5. 5. Райнгарт К., Рогофф К. Циклічна історія фінансових криз; пер. з англ. О. Кальнова. Київ: Наш формат. 2019. 544 с.
6. 6. Гриценко А. Методологія дослідження трансформації економічних функцій держави в умовах глобалізації. Економіка України. 2021. №7. С. 5-13. doi.org/10.15407/economyukr.2021.07.005
7. 7. Шаров О. Держава і ринок в умовах сучасної глобалізації: боротьба протилежностей чи синергія взаємодії? Економіка України. 2021. №7. С. 41-53. doi.org/10.15407/economyukr.2021.07.041
8. 8. Novoskoltseva L., Ignatyuk A., Fyliuk H., Chubuk L., Kryshtof N., Hevchuk A. *The Global Competitiveness Of National Economies.* Ad Alta: Journal of Interdisciplinary Research. 2021. №11(2). P. 101-106
9. 9. Уманців Ю. М., Золіна Д. О. Макроекономічний вимір національної конкурентоспроможності за умов глобалізації. Економічна теорія та право. 2022. №2. С. 47–71. doi.org/10.31359/2411-5584-2022-49-2-47
10. 10. Bulkot O. Sustainable Investing: World Practice and Perspectives for National Economy of Ukraine. Bulletin of Taras Shevchenko National University of Kyiv. Economics. 2022. № 1(218). P. 5-11. doi.org/10.17721/1728-2667.2022/218-1/1
11. 11. Fyliuk H., Honchar I., Kolosha V. The Interrelation between Economic Growth and National Economic Competitiveness: The Case of Ukraine. Journal of Competitiveness, 2019. № 11(3), S. 53–69. https://doi.org/10.7441/joc.2019.03.04
12. 12. Уманців Ю. М., Міняйло О. І. Економічна політика держави за умов глобальних трансформацій. Економіка України. 2018. № 9. С. 37-49
13. 13. Даниленко А. І., Венгер В. В. Розвиток реального сектору економіки України у повоєнному відновленні. Фінанси України. 2022. № 6. С. 7-32. doi.org/10.33763/finukr2022.06.007
14. 14. Резнікова Н. В., Панченко В. Г., Іващенко О. А. Від ревізії економічної теорії до ревізії економічної політики: пастки Нового макроекономічного консенсусу. Економіка України. 2021. №3. С. 19-40. doi.org/10.15407/economyukr.2021.03.019
15. 15. The Global Competitiveness Report. Special edition 2020. How Countries are Performing on the Road to Recovery. URL: www3.weforum.org/docs/WEF_TheGlobalCompetitivenessReport2020.pdf
16. 16. IMD World Competitiveness online. URL: https://worldcompetitiveness.imd.org/countryprofile/UA/wcy
17. 17. Гуменюк В. В. Зарубіжний досвід повоєнної трансформації державного управління і уроки для України. Економіка України. 2022. № 8. С. 34-54. doi.org/10.15407/economyukr.2022.08.034
18. 18. Скрипниченко М. І. Макроекономічні оцінки і прогнози повоєнного відновлення економіки України. Економічна теорія. 2022. № 2. С. 29-43. doi.org/10.15407/etet2022.02.029
19. 19. Семенча І. С., Ковальов М. С. Макроекономічний аналіз ефективності регулювання економіки України: ретроспектива та сучасний фінансово-економічний стан. Проблеми економіки. 2022. № 2. С. 66-75. doi.org/10.32983/2222-0712-2022-2-66-75
20. 20. Кіндзерський Ю. Інклюзивна індустріалізація для сталого розвитку: до засад теорії та політики формування. Економіка України. 2021. №5. С. 3-39. doi.org/10.15407/economyukr.2021.05.003

References

21. 1. Heyets' V. Fenomen nestabil'nosti – vyklyk ekonomichnomu rozvytku. Kyyiv: Akademperiodyka, 2020. 456 s.
22. 2. Strange R., Zucchella A. Industry 4.0, global value chains and international business. Multinational Business Review. 2017. Vol. 25. Issue 3. R. 174-184. doi.org/10.1108/ MBR-05-2017-0028

23. 3. Kotlyarevskyy Ya., Sokolovska A. Theoretical and Applied Aspects of the Develop¬ment of Reform Institutions in Global and National Context. Science and Innovation. 2021. Vol. 17. No5. P. 3-19. DOI: 10.15407/scine17.05.003
24. 4. Piketti T. Kapital u KHKHI stolitti; perekl. z anhl. N. Paliy. Kyyiv: Nash format. 2016. 696 s.
25. 5. Raynhart K., Rohoff K. Tsyklichna istoriya finansovykh kryz; per. z anhl. O. Kal'nova. Kyyiv: Nash format. 2019. 544 s.
26. 6. Hrytsenko A. Metodolohiya doslidzhennya transformatsiyi ekonomichnykh funktsiy derzhavy v umovakh hlobalizatsiyi. Ekonomika Ukrayiny. 2021. №7. S. 5-13. doi.org/10.15407/economyukr.2021.07.005
27. 7. Sharov O. Derzhava i rynok v umovakh suchasnoyi hlobalizatsiyi: borot'ba protylezhnostey chy synerhiya vzayemodiyi? Ekonomika Ukrayiny. 2021. №7. S. 41-53. doi.org/10.15407/economyukr.2021.07.041
28. 8. Novoskoltseva L., Ignatyuk A., Fyliuk H., Chubuk L., Kryshtof N., Hevchuk A. (2021). The Global competitiveness of national economies. Ad Alta: Journal of Interdisciplinary Research. 2021. №11 (2). S. 101-106.
29. 9. Umantsiv YU. M., Zolina D. O. Makroekonomichnyy vymir natsional'noyi konkurentospromozhnosti za umov hlobalizatsiyi. Ekonomichna teoriya ta pravo. 2022. №2. S. 47–71. doi.org/10.31359/2411 5584 2022 49 2-47.
30. 10. Bulkot O. Sustainable Investing: World Practice and Perspectives for National Economy of Ukraine. Bulletin of Taras Shevchenko National University of Kyiv. Economics. 2022. №1 (218). S. 5-11. doi.org/10.17721/1728-2667.2022/218-1/1
31. 11. Fyliuk H., Honchar I., Kolosha V. The Interrelation between Economic Growth and National Economic Competitiveness: The Case of Ukraine. Journal of Competitiveness, 2019. № 11(3), S. 53–69. https://doi.org/10.7441/joc.2019.03.04
32. 12. Umantsiv YU. M., Minyaylo O. I. Ekonomichna polityka derzhavy za umov hlobal'nykh transformatsiy. Ekonomika Ukrayiny. 2018. № 9. S. 37-49
33. 13. Danylenko A. I., Venher V. V. Rozvytok real'noho sektoru ekonomiky Ukrayiny u povoyennomu vidnovlenni. Finansy Ukrayiny. 2022. № 6. S. 7-32. doi.org/10.33763/finukr2022.06.007
34. 14. Reznikova N. V., Panchenko V. H., Ivashchenko O. A. Vid reviziyi ekonomichnoyi teoriyi do reviziyi ekonomichnoyi polityky: pastky Novoho makroekonomichnoho konsensusu. Ekonomika Ukrayiny. 2021. №3. S. 19-40. doi.org/10.15407/economyukr.2021.03.019
35. 15. The Global Competitiveness Report. Special edition 2020. How Countries are Performing on the Road to Recovery. URL: www3.weforum.org/docs/WEF_TheGlobalCompetitivenessReport2020.pdf
36. 16. IMD World Competitiveness online. URL: https://worldcompetitiveness.imd.org/countryprofile/UA/wcy
37. 17. Humenyuk V. V. Zarubizhnyy dosvid povoyennoyi transformatsiyi derzhavnoho upravlinnya i uroky dlya Ukrayiny. Ekonomika Ukrayiny. 2022. № 8. S. 34-54. doi.org/10.15407/economyukr.2022.08.034
38. 18. Skrypnychenko M. I. Makroekonomichni otsinky i prohnozy povoyennoho vidnovlennya ekonomiky Ukrayiny. Ekonomichna teoriya. 2022. № 2. S. 29-43. doi.org/10.15407/etet2022.02.029
39. 19. Semencha I. S., Koval'ov M. S. Makroekonomichnyy analiz efektyvnosti rehulyuvannya ekonomiky Ukrayiny: retrospektyva ta suchasnyy finansovo-ekonomichnyy stan. Problemy ekonomiky. 2022. № 2. S. 66-75. doi.org/10.32983/2222-0712-2022-2-66-75
40. 20. Kindzers'kyy YU. Inklyuzyvna industrializatsiya dlya staloho rozvytku: do zasad teoriyi ta polityky formuvannya. Ekonomika Ukrayiny. 2021. №5. S. 3-39. doi.org/10.15407/economyukr.2021.05.003

MINYAYLO Oleksandr
PhD in Economics, Associate Professor, Dean
of the Faculty of Economics, Management
and Psychology of the State Trade and Economic University

STATE POLICY TO STIMULATE NATIONAL COMPETITIVENESS

The main theoretical and methodological aspects of the state economic policy in the context of stimulating national competitiveness are analyzed. The purpose of the article is to reveal the latest trends in the state policy of promoting national competitiveness. The features of the formation and development of the state economic policy in the context of the latest global changes are revealed. Creating a competitive economy is one of the fundamental priorities of the system of national interests of Ukraine. It is found that the high level of competitiveness of the national economy in the context of globalization is a prerequisite for solving many macroeconomic problems. The methodological basis for the analysis of national competitiveness is the institutional approach. It is proved that national competitiveness is determined by a set of factors that can ensure the supply of goods and services based on the use of the latest technologies. An in-depth interpretation of national competitiveness as a category that characterizes the state of relations in the country related to ensuring conditions for a stable increase in the efficiency of the national economy, adequate to changes in the global situation and domestic demand based on the disclosure of national competitive advantages and achievement of the established macroeconomic parameters. It is concluded that a balanced state policy is designed to promote national competitiveness based on socio-economic balance, social efficiency and strategic macroeconomic targets. It was found that in order to increase the level of national competitiveness it is necessary to actively implement an innovative model of economic development. The vectors of implementation of a balanced state policy, designed to promote national competitiveness, are substantiated.

Keywords: *state policy, national competitiveness, macroeconomic dimension.*